

знаемъ, че въ Тръвна, Дръново, Габрово, Елена било запазено и продължено непрекъснатото славянобългарско богослужение и Кириловското писмо.

Килифареве е била важна община, седалище на висока власт, подъ надзора на която се намиралъ цѣлия Хаински проходъ съ днешната Вжглевска община, съставена отъ 34 махали.

Любопитно е да се знае, дали учението на исихаститѣ, тъй както го е разбиралъ Теодосий, не е вълнувало нѣкоя частъ отъ околното българско население. Днесъ не се е запазилъ никакъвъ поменъ отъ старитѣ сектански борби около Търново. Духътъ и настроението презъ вѣковетѣ подъ игото на турци и гърци сж се коренно измѣнили. Освенъ това смущенията и промѣнитѣ на жителитѣ сж изчистили и заличили всичко, та е забравена каквато и да била еретическа следа подъ влиянието на българското здраво православно чувство за челяданъ животъ, а не за пустиничеството изъ пещеритѣ. Па и духътъ на православния българинъ, привързанъ къмъ домъ и ниви, не се вълнувалъ отъ идеитѣ на исихаститѣ за самоунищожение на брака и семейството. Въ нашата Котловина ние намѣрихме сведения само за единъ свещеникъ въ Кжпиново, който изглежда на старини да се е подвизавалъ уединено въ съзерцания и опити съ непосредни общения съ Бога.

Килифарци сж били винаги трезвени, работни и буйни люде. Тѣ сж общували и се сродявали съ всички колибари изъ планинитѣ и често прибѣгвали до услугитѣ на войводи и юнаци-хайдутѣ. За това турцитѣ ги имали винаги подъ очитѣ си.

Презъ 1518 г., споредъ една бележка въ черковната книга, изгорѣла църквата „Св. Архангелъ“, която, види се, била дървена. Преданието, че самъ свещеникътъ подпалилъ църквата, за да я спаси отъ поругание на поганци, едва ли е основателно. То може да се вземе като изразъ на благочестиво чувство. Въ нашия край, когато турцитѣ дошли, имало повечето дървени църкви, защото свободнитѣ до тогава селяни, при своя държава, не прибѣгвали къмъ Божия храмъ за защита, като народна крепостъ. Това се вижда и въ другитѣ села.

Турцитѣ, обаче, поради господарска гордостъ спирали зидаването на високи каменни църкви съ обширни дворове, защото и самитѣ аги имали само дървени джамии и то безъ огради. Каменнитѣ църкви съ якитѣ си дувари били често използвани за отбрана противъ владетелитѣ — отоманци.

Нова църква. — Дълго време килифарци прекарвали безъ църква въ селото. Вѣрскитѣ си нужди изпълнявали въ близкитѣ манастири, по кжщитѣ и на мѣстото на старата